

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Ректор НУБіП України

Станіслав НІКОЛАЄНКО
2024 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ**
з комплексу фахових дисциплін для вступників
на освітньо-наукову програму «Професійна освіта» підготовки фахівців PhD
доктор філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта»

Голова комісії
Станіслав НІКОЛАЄНКО
Гарант освітньо-наукової програми
Світлана АМЕЛІНА

Київ – 2024

Розділ 1. Загальна педагогіка

Педагогіка як наука, її становлення і розвиток. Предмет та основні категорії педагогіки. Педагогіка в системі наук про людину. Система педагогічних наук, зв'язки педагогіки з іншими науками.

Сутність педагогічного процесу. Особливості навчання та його рушійні сили. Методологічні основи процесу навчання. Функції навчання, шляхи їх реалізації. Структура процесу навчання, його основні компоненти.

Зміст освіти у вищій школі. Характеристика навчальних планів, програм і підручників, вимоги до них. Взаємозв'язок загальної, політехнічної та професійної освіти. Закономірності та принципи навчання. Закономірності навчання. Характеристика принципів навчання та шляхи їх реалізації.

Методи і засоби навчання. Поняття «методи навчання», «прийоми навчання», «засоби навчання». Підходи до класифікації методів навчання. Характеристика методів організації і здійснення освітньої діяльності. Характеристика методів стимулювання і мотивації навчальної діяльності. Характеристика методів контролю та самоконтролю у навчанні. Проблема оптимального вибору методів навчання.

Форми організації навчання. Розвиток форм організації навчання. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю. Характеристика функцій, видів, методів і форм контролю. Педагогічні вимоги до перевірки і оцінки успішності навчання. Критерії оцінювання та рівні навчальних досягнень. Групи компетентностей та їх характеристика. Пріоритетність самонавчання і самоосвіти особистості.

Дидактика – теорія освіти і навчання. Дидактика як галузь педагогіки. Основні етапи розвитку дидактики. Категорії дидактики. Взаємозв'язок дидактики та методик викладання окремих дисциплін. Актуальні проблеми дидактики. Інноваційні процеси. Антропологічна спрямованість педагогічних інновацій. Розвиток, виховання і формування особистості. Процес розвитку і формування особистості. Рушійні сили і закономірності розвитку особистості. Фактори та

умови розвитку особистості. Вплив середовища на розвиток і формування особистості. Спадковість і розвиток. Виховання як провідний фактор розвитку. Роль активності, діяльності та спілкування в розвитку і формуванні особистості.

Розділ 2. Нормативні й теоретичні засади професійної освіти

Основні категорії професійної педагогіки та їх характеристика. Стандартизація змісту професійної вищої освіти. Закони України «Про вищу освіту», «Про вищу освіту». Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту). Система стандартів вищої освіти. Державний стандарт професійно-технічної освіти та його загальна характеристика. Організаційно-правове забезпечення вищої освіти. Сучасна система вищої освіти в Україні. Типи закладів вищої освіти та їх характеристика.

Концепція неперервної педагогічної освіти. Тенденції розвитку неперервної освіти в Україні. Вища школа і педагогіка вищої школи України на сучасному етапі. Організаційно-педагогічні засади ступеневої освіти в Україні. Зарубіжні моделі неперервної професійної освіти.

Правовий статус закладу вищої освіти. Типи закладів вищої освіти. Структура закладу вищої освіти. Наступність у професійній підготовці та професійному вихованні студентів. Права та обов'язки суб'єктів діяльності закладу вищої освіти. Органи громадського самоврядування у закладі вищої освіти їх права та обов'язки. Неперервна освіта в Україні. Академічна мобільність суб'єктів педагогічного процесу вищої школи.

Методологія педагогіки. Методи науково-педагогічних досліджень. Індивідуальна науково-дослідна робота студентів. Структура проведення педагогічного експерименту. Діагностика у дослідно-експериментальній роботі. Методи математичної статистики у науковому дослідженні.

Розділ 3. Система професійної освіти та тенденції її розвитку

Тенденції суспільного розвитку та сучасні вимоги ринку праці до підготовки фахівців у сфері професійної освіти школі. Мета, завдання і принципи професійної освіти в Україні. Педагогічний процес у закладах професійної

освіти та його складові. Наступність у діяльності професійних та середніх закладів освіти. Структура закладів професійної освіти.

Сучасні технології та методи навчання у закладі вищої освіти. Види аудиторних занять та їх характеристика. Методика проведення лекційних і практичних занять у вищій школі. Інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі. Організація самостійної роботи студента. Організація та проведення контрольних заходів у вищій школі.

Педагогічні технології та критерії їх ефективності. Інноваційні технології навчання у вищій школі. Інтерактивні методи навчання. Особливості діяльності сучасного викладача на інтерактивному занятті. Особливості особистісно зорієнтованого педагогічного процесу. Реалізація діяльнісного підходу в системі професійної освіти. Реалізація особистісно орієнтованого навчання в системі професійної освіти. Компетентнісний підхід у професійній освіті. Контекстний підхід та його реалізація у професійній освіті. Технології диференційованого підходу до здобувачів у процесі професійного навчання. Класифікація педагогічних ситуацій і задач. Технологія аналізу педагогічних ситуацій і розв'язання педагогічних задач.

Розділ 4. Професійна компетентність викладача навчального закладу

Зміст діяльності викладача в освітньому процесі. Роль викладача в якісній підготовці фахівців різних галузей. Функції викладача. Права та обов'язки викладачів. Планування діяльності викладача на лекційних і практичних заняттях. Педагогічна майстерність викладача. Види спілкування педагога зі студентами. Роль спілкування викладача зі студентами.

Професіограма педагога. Рівень знань, умінь і навичок викладача з методики викладання навчальних дисциплін та його вплив на рівень знань, умінь і навичок студентів. Педагогічні засади професійно-творчого розвитку особистості в системі неперервної професійної освіти. Основи творчої педагогічної діяльності. Особливість і специфіка педагогічної творчості. Шляхи розвитку і реалізації творчого потенціалу особистості в педагогічній діяльності.

Педагогічні технології та інноваційні процеси у професійній освіті. Сутність та основні принципи педагогічних технологій. Класифікація педагогічних технологій. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів. Принципи управління інноваційними освітніми процесами. Теорія та методика організації навчально-виробничої, виробничої та навчальної практик у закладах вищої освіти. Специфіка практичної підготовки фахівця. Права та обов'язки студентів у процесі проходження практики. Організація і керівництво навчально-виробничою, виробничою та навчальною практикою студентів. Навчально-педагогічна практика, її специфіка та характеристика.

Розділ 5. Методика педагогічних досліджень.

Організація педагогічних досліджень

Організація наукового дослідження. Основи методики планування наукового дослідження. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях. Інформаційна база наукових педагогічних досліджень. Роль інформації у наукових дослідженнях та класифікація наукових документів. Методологія і методи наукового пізнання. Загальні методи наукових досліджень. Спеціальні методи педагогічних досліджень. Теоретичний аналіз і синтез як методи педагогічного дослідження. Співбесіда і анкетування як методи педагогічних досліджень. Експертні методи педагогічних досліджень. Вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду в системі професійної освіти. Педагогічний експеримент і його основні етапи. Діагностика навчальних можливостей студентів у дослідно-експериментальній роботі. Методи тестування в педагогічних дослідженнях. Основні етапи організації дослідно-експериментальної роботи. Організація наукових досліджень у вищій школі. Констатувальний та формувальний етап експерименту як методи педагогічного дослідження. Математично-статистичні методи обробки експертних оцінок. Шляхи впровадження наукових висновків у практику роботи закладів професійної вищої освіти.

Розділ 6. Порівняльна професійна педагогіка

Загальні тенденції реформування сучасних систем професійної освіти. Діяльність провідних міжнародних організацій у сфері освіти. Загальна характеристика суперечностей і перспектив розвитку систем професійної освіти у сучасному світі.

Характеристика системи професійної освіти США. Характеристика системи професійної освіти Великої Британії. Характеристика системи професійної освіти в Німеччині. Характеристика системи професійної освіти Франції. Характеристика системи професійної освіти Японії.

Порівняльна характеристика стану вищої освіти в розвинених країнах світу. Пошуки ефективних форм навчання в зарубіжній вищій школі.

Рекомендована література

1. Закон України «Про Вищу освіту» / Сайт Верховної Ради в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Доброскок І.І. Педагогіка професійної освіти: навч. посіб. К: Педагогічна думка, 2016. 120 с.
3. Інноваційні освітні технології: навчально-методичний посібник / упорядник Л.М. Прокопів. Івано-Франківськ, 2020. 172 с.
4. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. видання. / О.В.Галян. Луцьк: Вежа-Друк, 2021.
5. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін.; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К.: ВПЦ "Київський університет", 2018. 607 с.
6. Моделювання професійної підготовки фахівців в умовах свроінтеграційних процесів. Монографія. За ред. С. С. Вітвицької. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2019. 304 с.
7. Мультимедійні технології та засоби навчання: навчальний посібник / А. М. Гуржій, Р. С. Гуревич, Л. Л. Коношевський, О. Л. Коношевський; за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 556 с.

8. Ніколаєнко С.М. Інноваційний розвиток професійно-технічної освіти в Україні. К.: Книга, 2007. 232 с.
9. Основи педагогічної майстерності: навч.-метод. посібник / упоряд. Наталія Мачинська, Анна Федорович, Наталія Яремчук. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 286 с.
10. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
11. Психота О.М. Особистісно-орієнтована освіта і технології [електронний ресурс]: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2000/7-1-4.pdf>
12. Романовська Л. І., Подкоритова Л. О. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 452 с.
13. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.
14. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні: навч. посіб. для магістрантів зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» / [авт.-укл.: Т.О.Дороніна]. Кривий Ріг: КДПУ, 2018. 250 с.